

effie Awards

Türkiye

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi 2023

REKLAM
VERENLER
DERNEĞİ

REKLAMCILAR DERNEĞİ

BAU
Bahçeşehir University

Effie Awards Türkiye
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi Araştırması
2018 yılından beri
Reklamverenler Derneği liderliğinde
yürütülmektedir.

effieAwards
Türkiye **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi 2023**

Araştırma Ekibi

**Araştırma
Eş-Yürütücüsü**
Doç.Dr.
Gül ŞENER
BAU Reklamcılık

**Araştırma
Eş-Yürütücüsü**
Doç.Dr.
Eda ÖZTÜRK
BAU Reklamcılık

**Veri Yönetimi
& Analiz**
Dr. Öğretim Üyesi
Önder YÖNET
BAU Reklamcılık

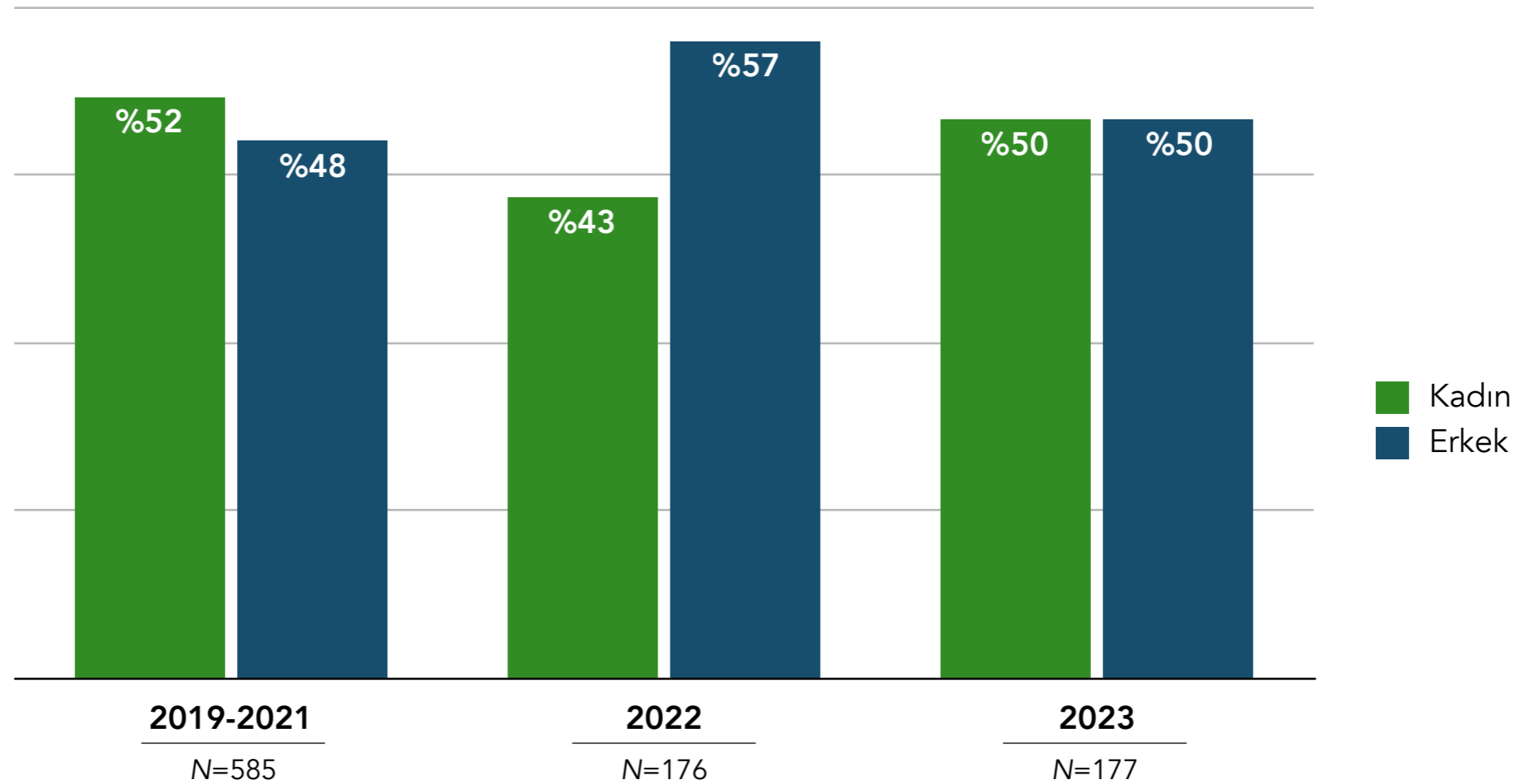
Araştırmanın Yöntemi

1. 2023 Effie Yarışması'nda ödüllü ve finalist olmak üzere toplam **240 TV reklamı** kodlanmıştır.
2. 14 TV filmi analiz dışında bırakılmış ve toplamda **226 TV reklamı üzerinden nihai analiz** gerçekleştirilmiştir.
3. Analize dahil edilen 226 TV filmi içerisinde **Effie ödüllü TV reklam sayısı 58, finalist TV reklam sayısı ise 168** olarak belirlenmiştir.
4. Analiz dışında bırakılma kriterleri şu şekilde tanımlanmıştır:
 - Ana karakter çocuksa,
 - Ana karakter animasyon/çizgi film karakteriyse,
 - Ana karakter evcil/vahşi hayvansa.

ANA KARAKTER

2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında **kadın ve erkek ana karakterlerin eşit dağılıma sahip** olduğu görülüyor.

2023 Effie TV Reklamlarında Ana Karakter Karşılaştırması

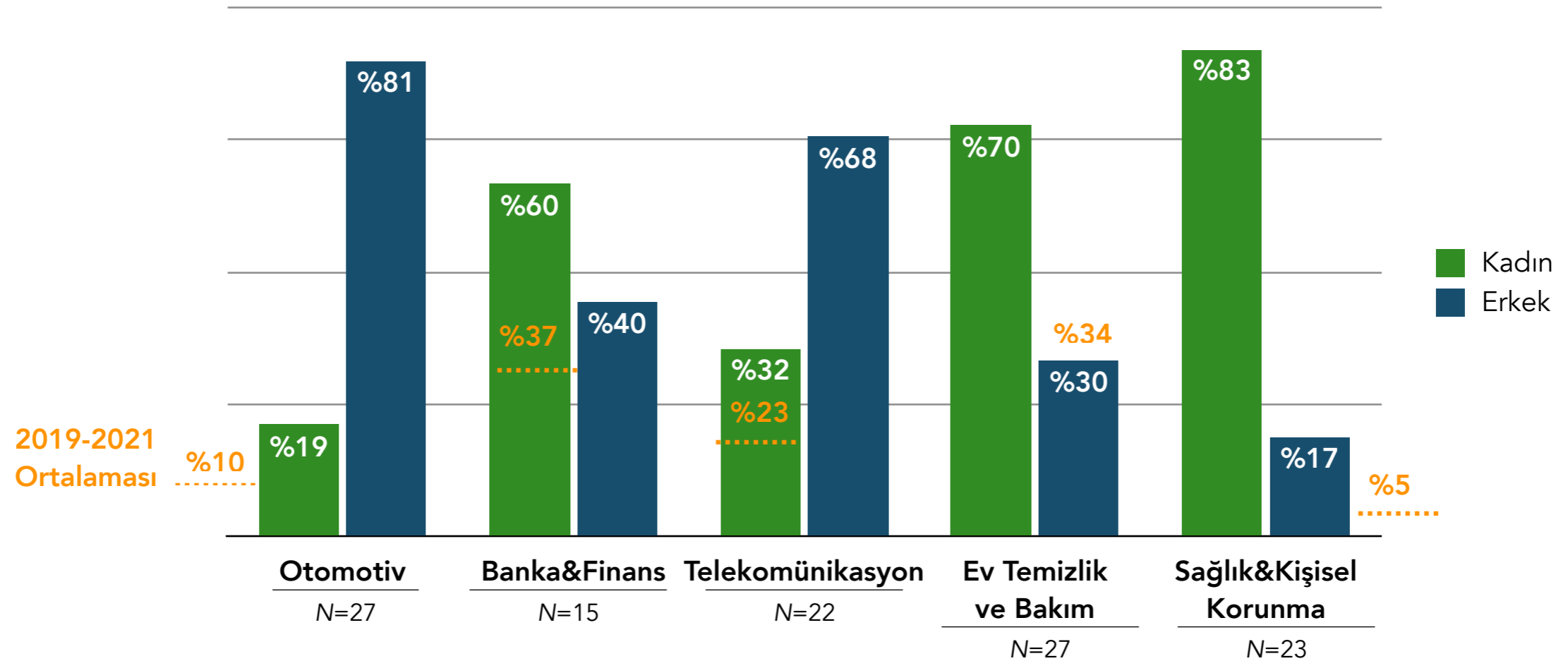

ÜRÜN KATEGORİSİ

Son 2 senedir, geleneksel olarak erkeklerle özdeşleştirilen **banka&finans** kategorisinde kadın ana karakter görünürlüğü **%60'a** ulaştı.

Telekomünikasyon ve otomotiv reklamlarında kadın temsillerinde artış olmakla beraber ivme daha yavaş. Diğer yandan, her 3 ev temizlik ve bakım reklamının 1'inde erkek ana karakter var.

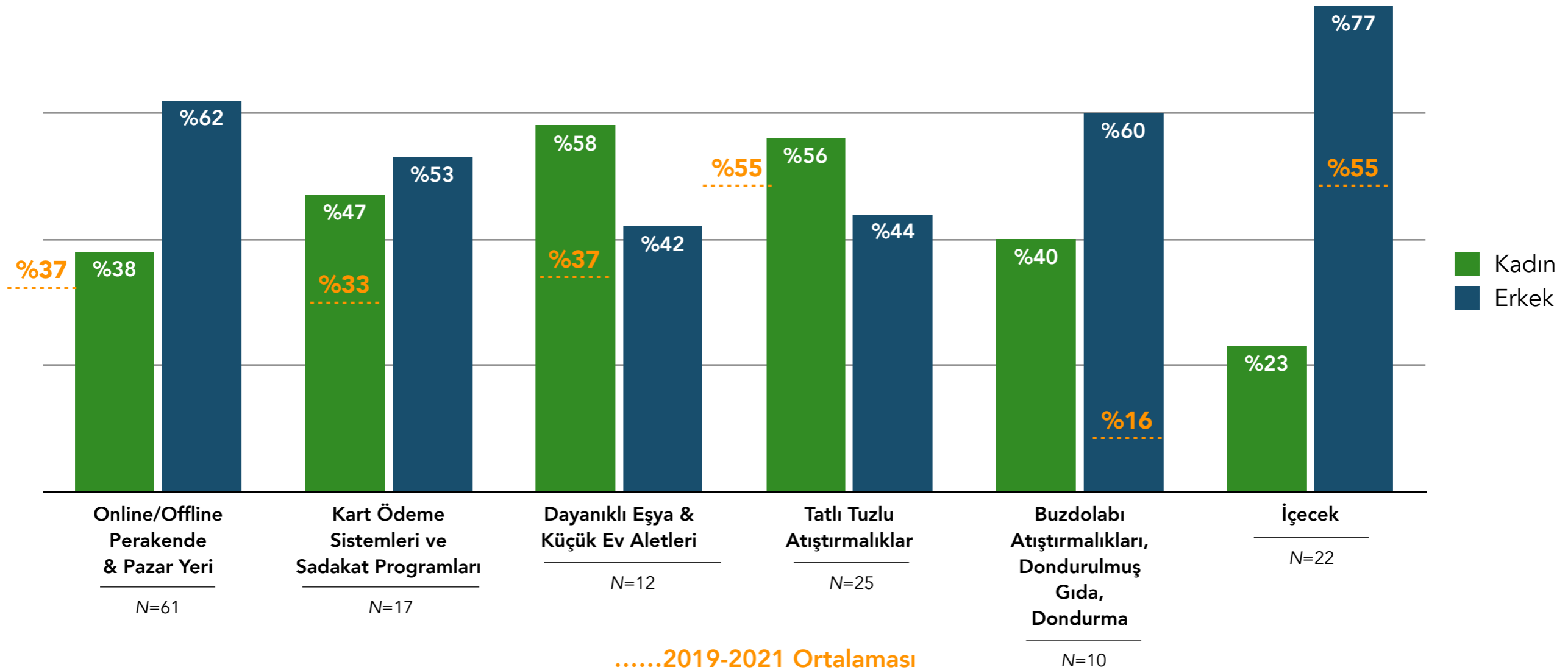
2022-2023 Effie TV Reklamlarında Kategori Bazında Ana Karakter

ÜRÜN KATEGORİSİ

Online/offline perakende ve pazar yeri TV reklamlarında kadın ana karakter oranının geçmişten bugüne farklılaşmadığı görülüyor (+1%). Bu çerçevede, medya yatırımı bağlamında yüksek ses payına sahip ürün kategorilerinde kadın görünürlüğünü artırmak da sektörel bir öncelik olarak değerlendirilmelidir.

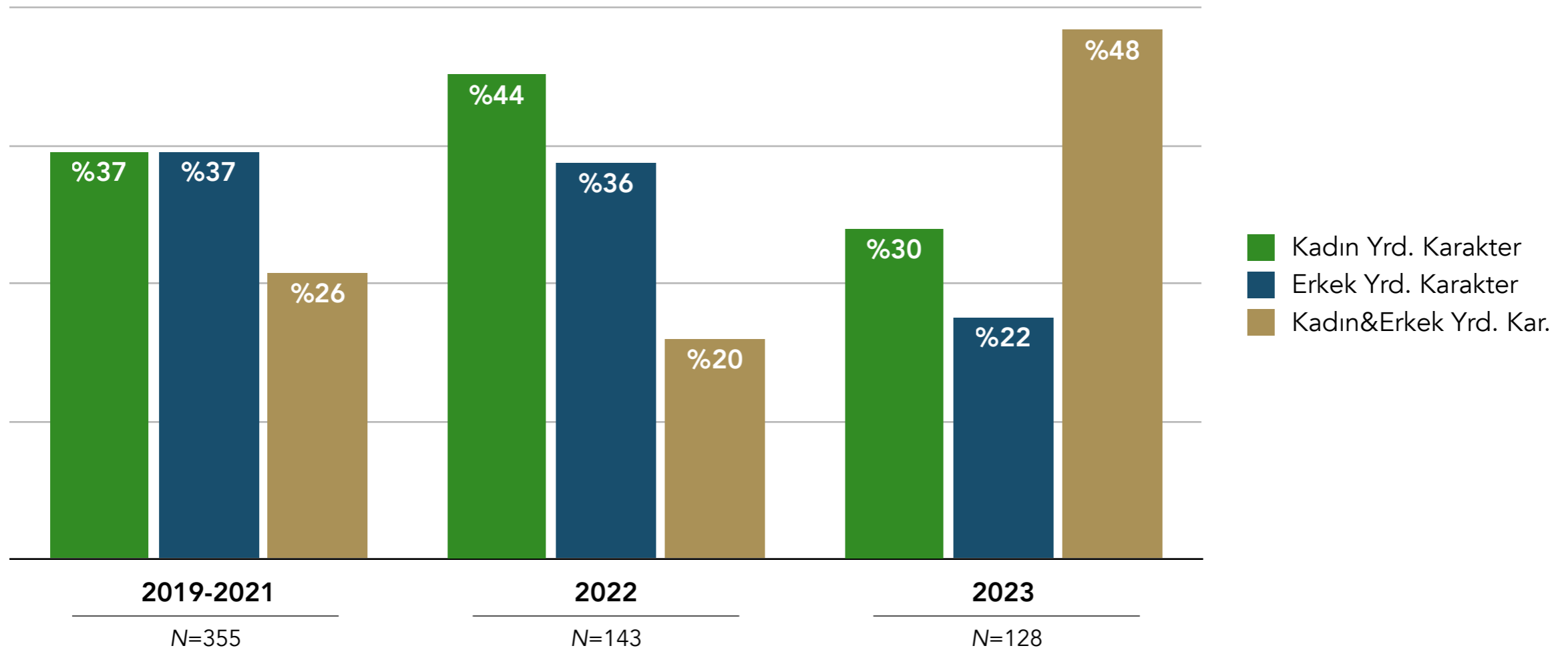
2022-2023 Effie TV Reklamlarında Kategori Bazında Ana Karakter

YARDIMCI KARAKTER

2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarının yarısında kadın ve erkek yardımcı karakterler birlikte kullanılıyor. Her 3 reklamın 1'inde kadın yardımcı karakter var.

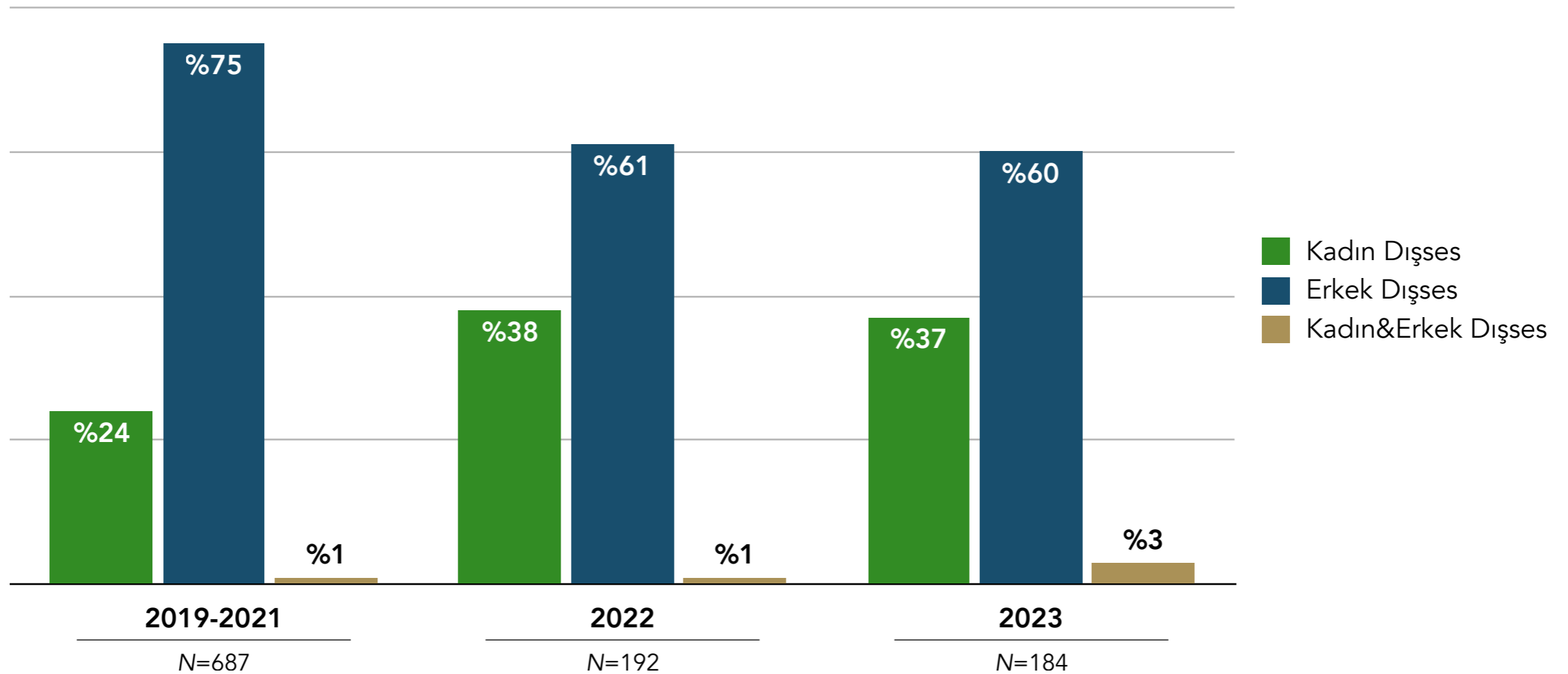
2023 Effie TV Reklamlarında Yardımcı Karakter

DIŞSES

2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında **kadın dışses kullanım oranının geçen seneye yakın düzeyde (%37) olduğu** görülüyor.

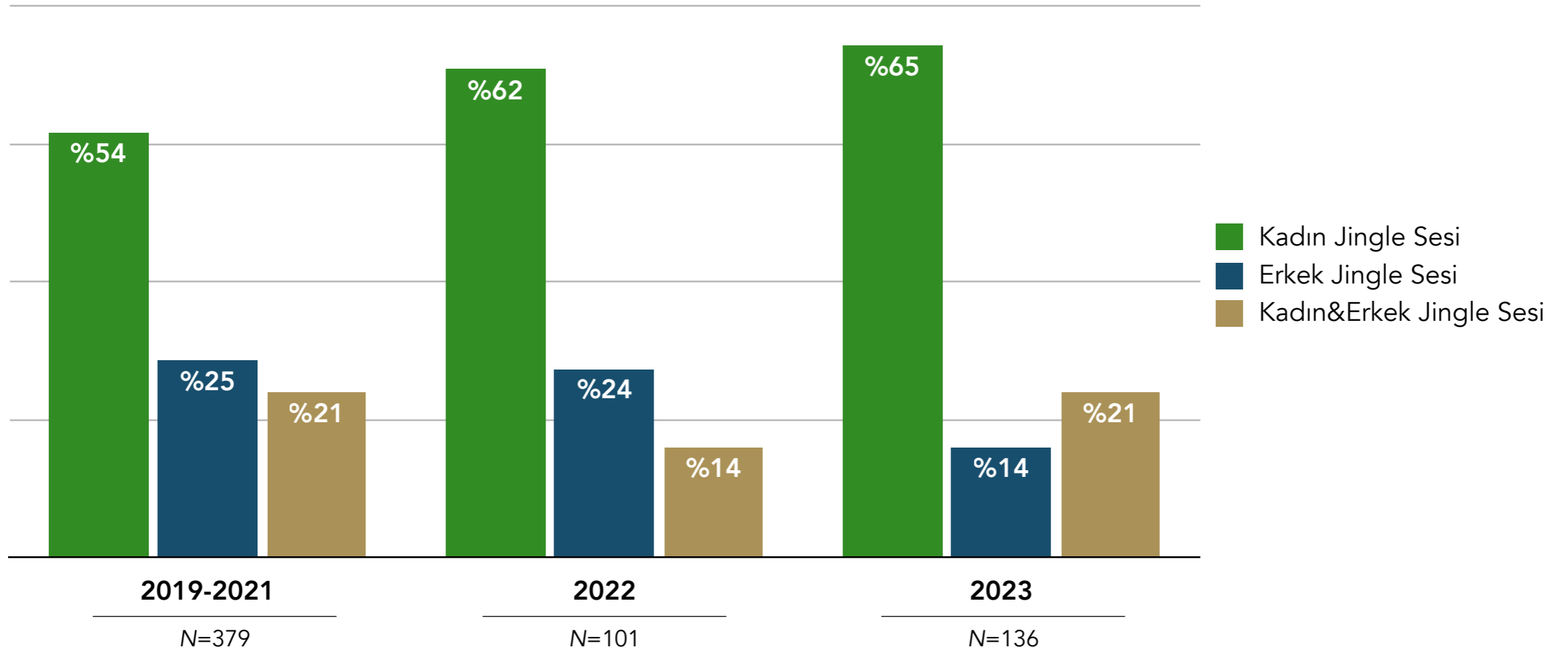
2023 Effie TV Reklamlarında Dışses

JINGLE

Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarının jinglelerinde kadın sesi kullanımını yükselerek devam ediyor. **2023'te her 3 reklamın 2'sinde sadece kadın sesi kullanılan jingle var.**

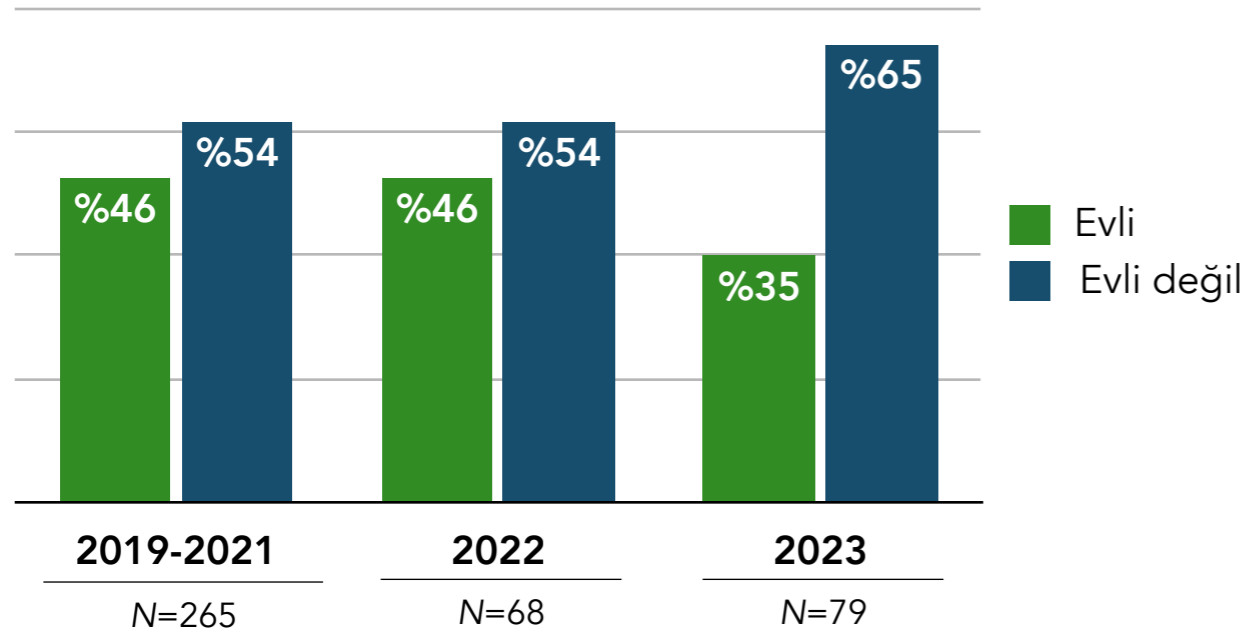
2023 Effie TV Reklamlarında Jingle Seslendirenin Cinsiyeti

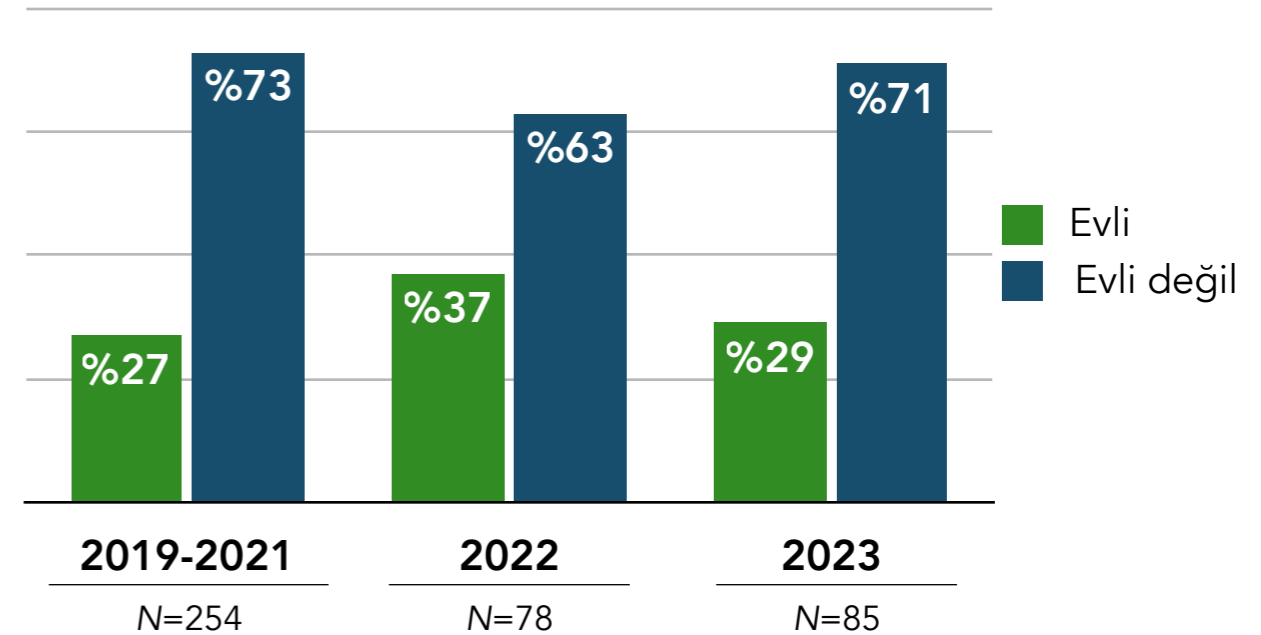
MEDENİ DURUM

Geçtiğimiz senelerden farklı olarak, 2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında **kadın ana karakterler ağırlıklı bekar** olarak resmediliyor.

2023 Effie TV Reklamlarında Kadın Ana Karakterin Medeni Durumu

2023 Effie TV Reklamlarında Erkek Ana Karakterin Medeni Durumu

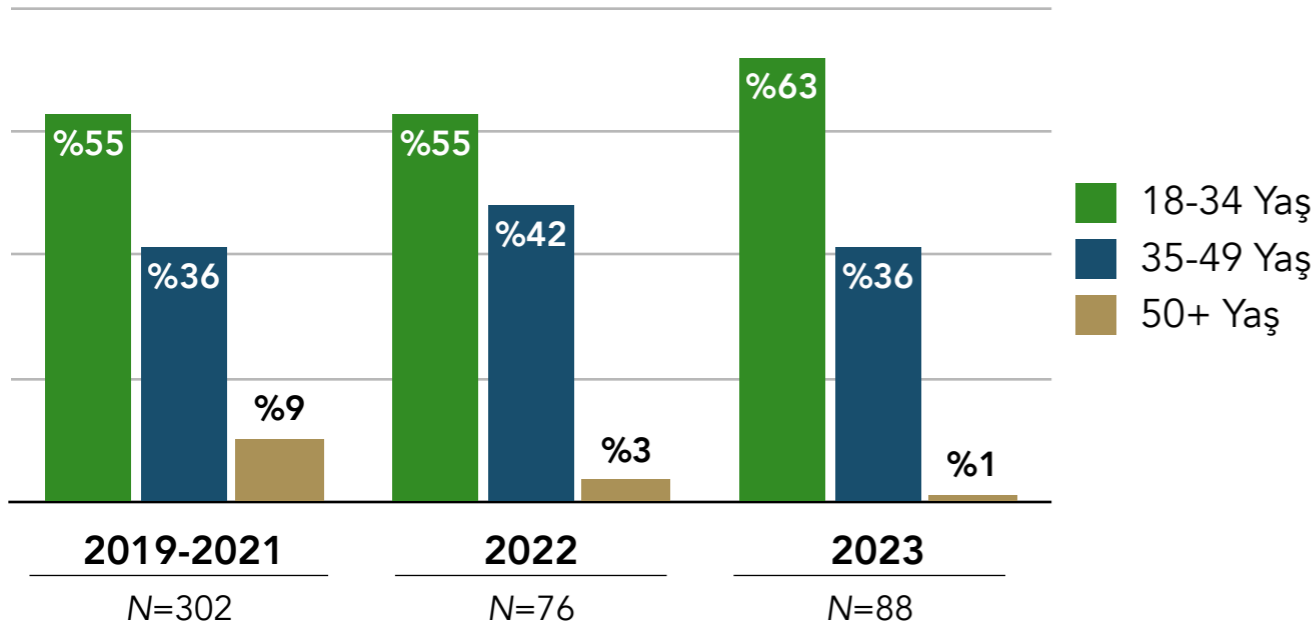

YAŞ

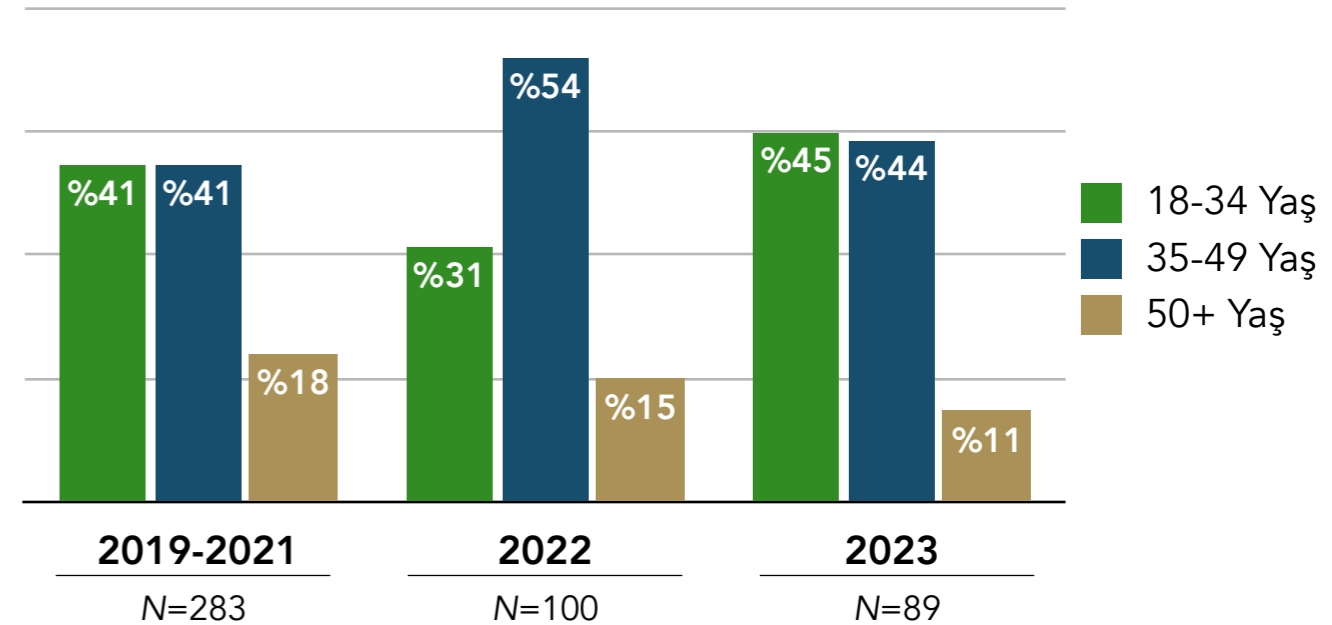
2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarındaki **50 yaş üstü kadın ana karakterler yok denecek kadar az (%1)**. Kadın ana karakterler ağırlıklı olarak **20'li yaşlarında resmediliyor (%63)**.

50 yaş üstü erkek ana karakterlerin görünürlüğünde de benzer bir düşüş trendi gözlemleniyor (2019-2021 arasında ortalama %18'den 2023'te %11'e).

2023 Effie TV Reklamlarında Kadın Ana Karakterin Yaşı

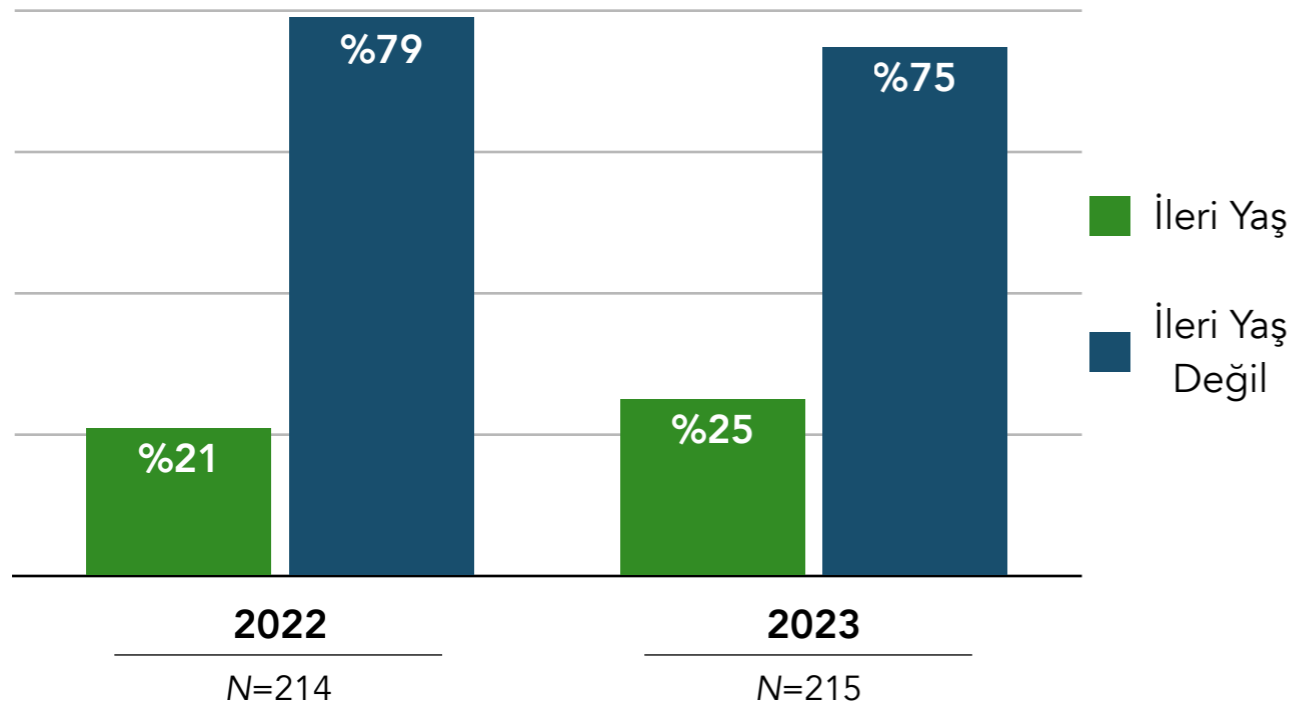
2023 Effie TV Reklamlarında Erkek Ana Karakterin Yaşı

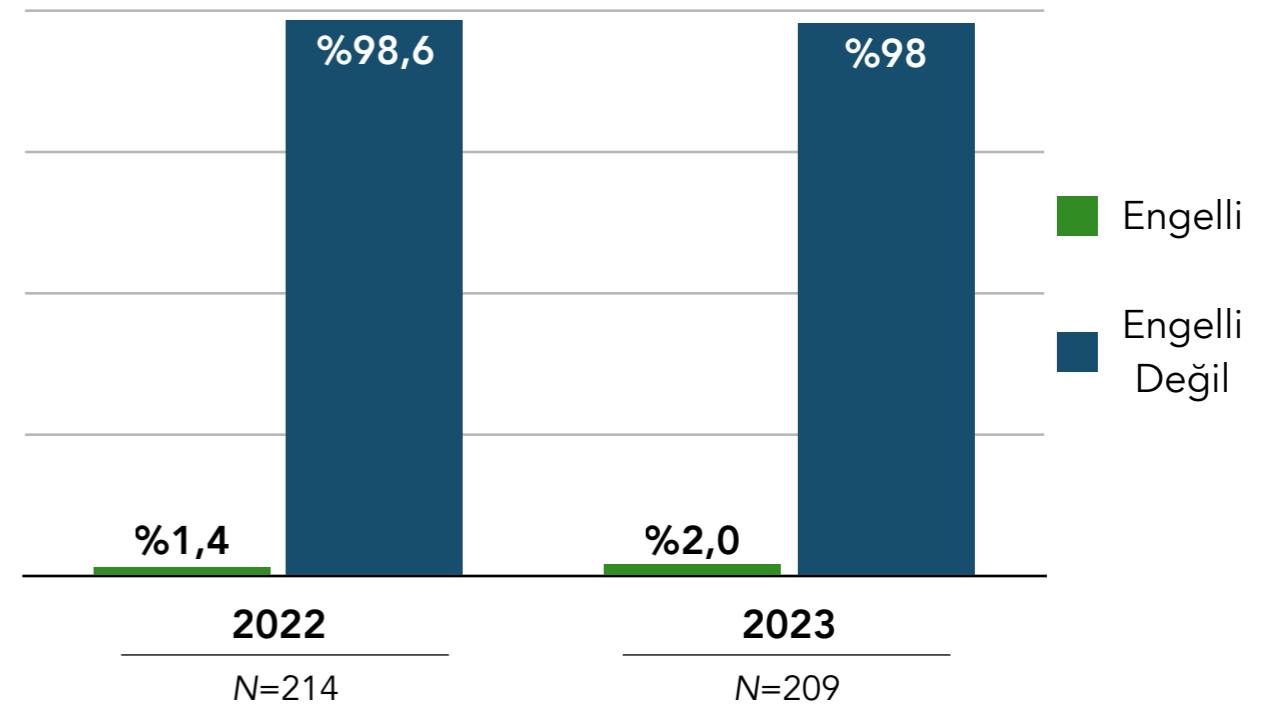
İLERİ YAŞ & ENGELLİLİK*

2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarındaki tüm karakterler dikkate alındığında, **ileri yaş bireylerin görünürlüğü %25 oranındadır**. İleri yaş karakterlerin olduğu reklamların %23'ünde sadece ileri yaş kadınlara, %38'sinde sadece ileri yaş erkeklere, %21'inde ise her ikisine de yer verildiği görülüyor. Engeli olan bireylerin görünürlüğü ise 2022'de %1.4 iken 2023'te %2 olarak bulgulandı.

2023 Effie TV Reklamlarında İleri Yaş Karakterler

2023 Effie TV Reklamlarında Engelli Karakterler

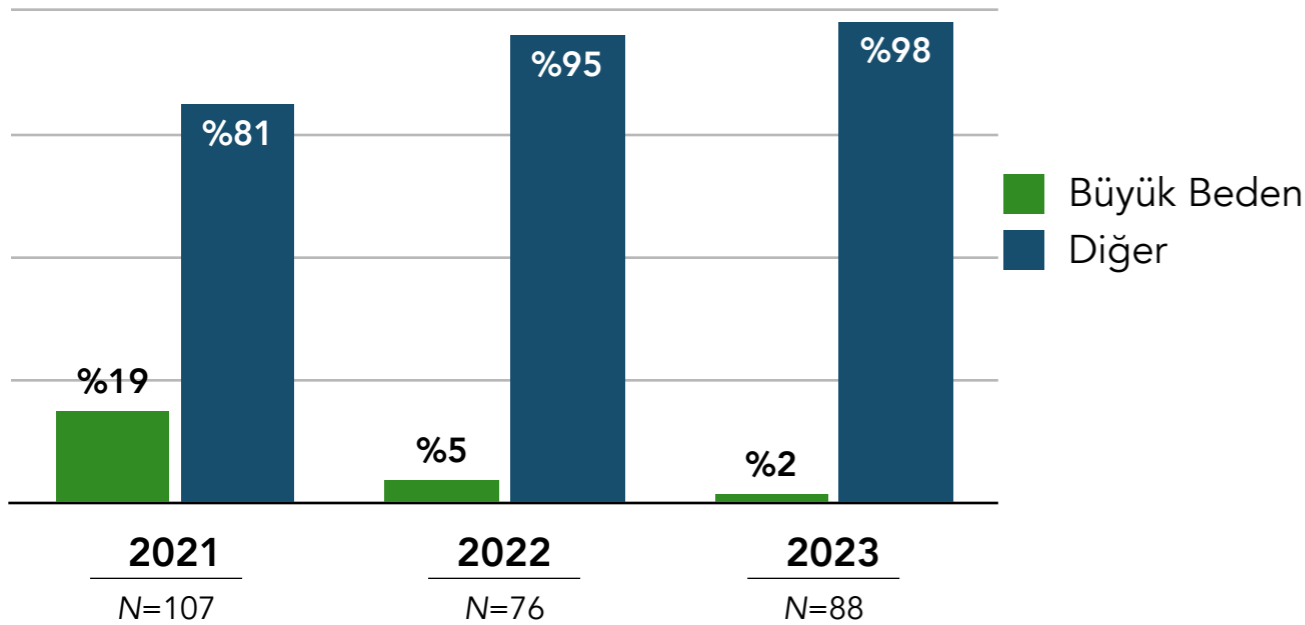

*İleri yaş (60 yaş üzeri) ve engelli bireyler 2022 yılında kodlanmaya başlamıştır.

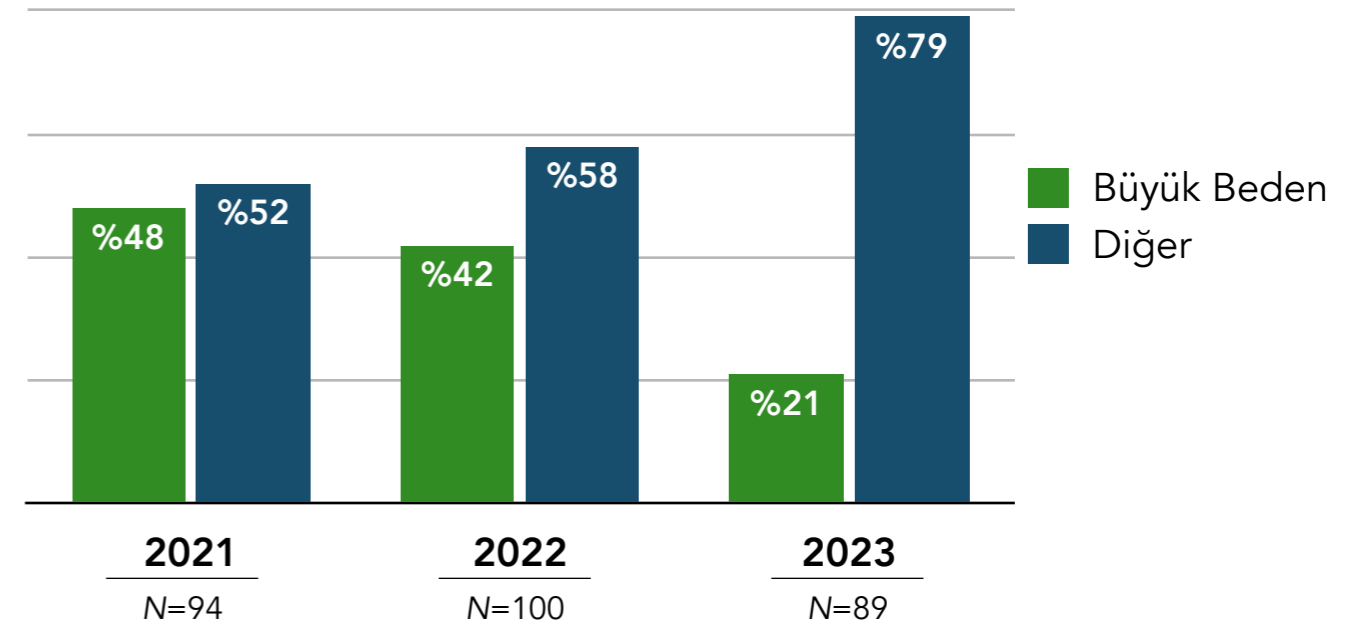
BEDEN ÖLÇÜSÜ

2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında **büyük beden kadın ana karakterlerin görünürlüğü yok denecek kadar az (%2)**. Büyük beden erkek ana karakterlerin görünürlüğü de geçtiğimiz seneye kıyasla yarı yarıya azalmış durumda.

2023 Effie TV Reklamlarında Kadın Ana Karakterin Beden Ölçüsü

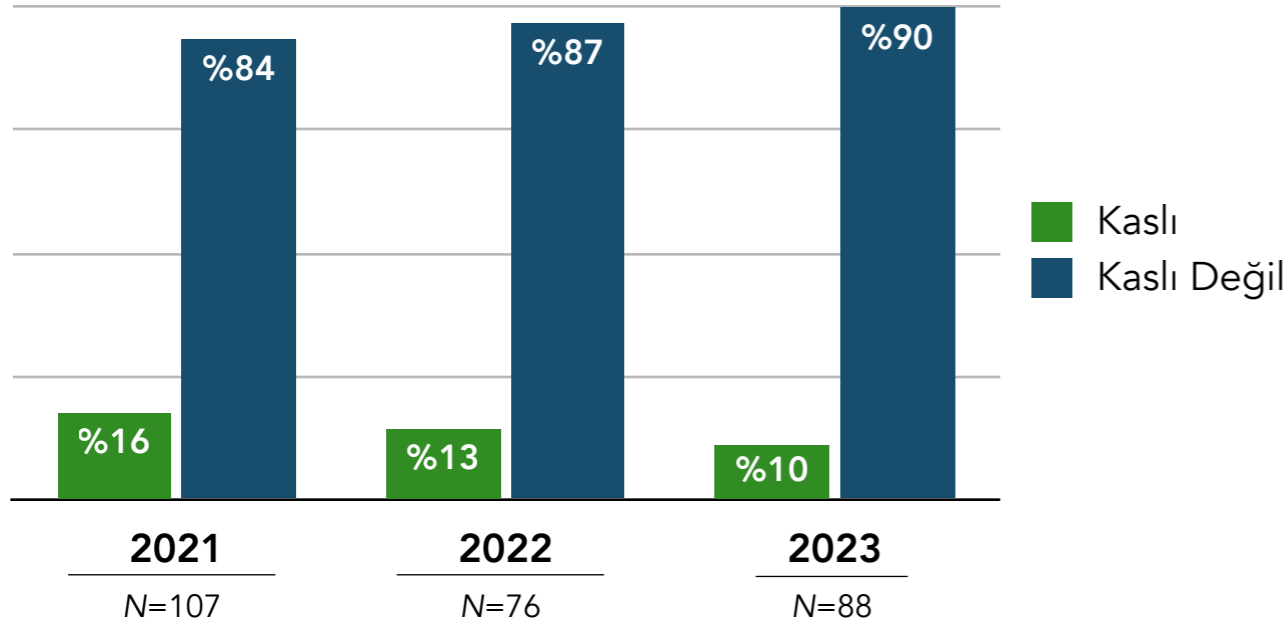
2023 Effie TV Reklamlarında Erkek Ana Karakterin Beden Ölçüsü

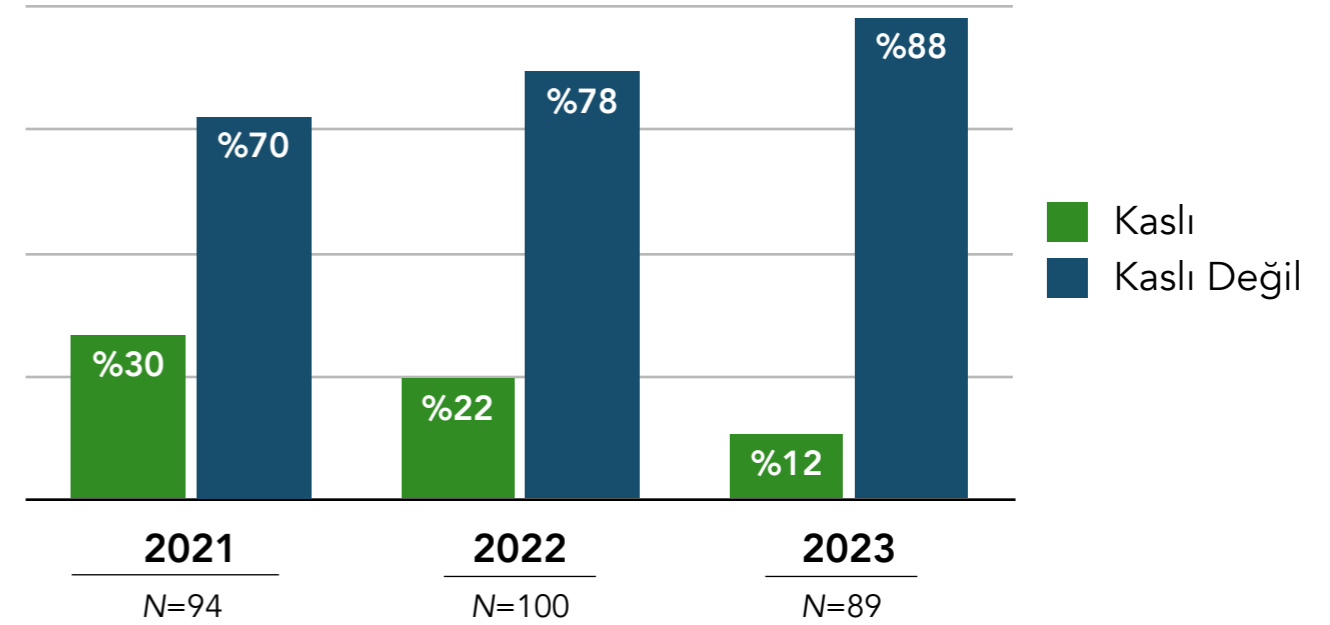
BEDEN ÖLÇÜSÜ

2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında, kaslı vücuda sahip kadın ana karakterlerin görünürlükleri erkeklerle benzer bir oranı yansıtıyor (%10'a %12).

2023 Effie TV Reklamlarında Kadın Ana Karakterin Beden Kas Oranı

2023 Effie TV Reklamlarında Erkek Ana Karakterin Beden Kas Oranı

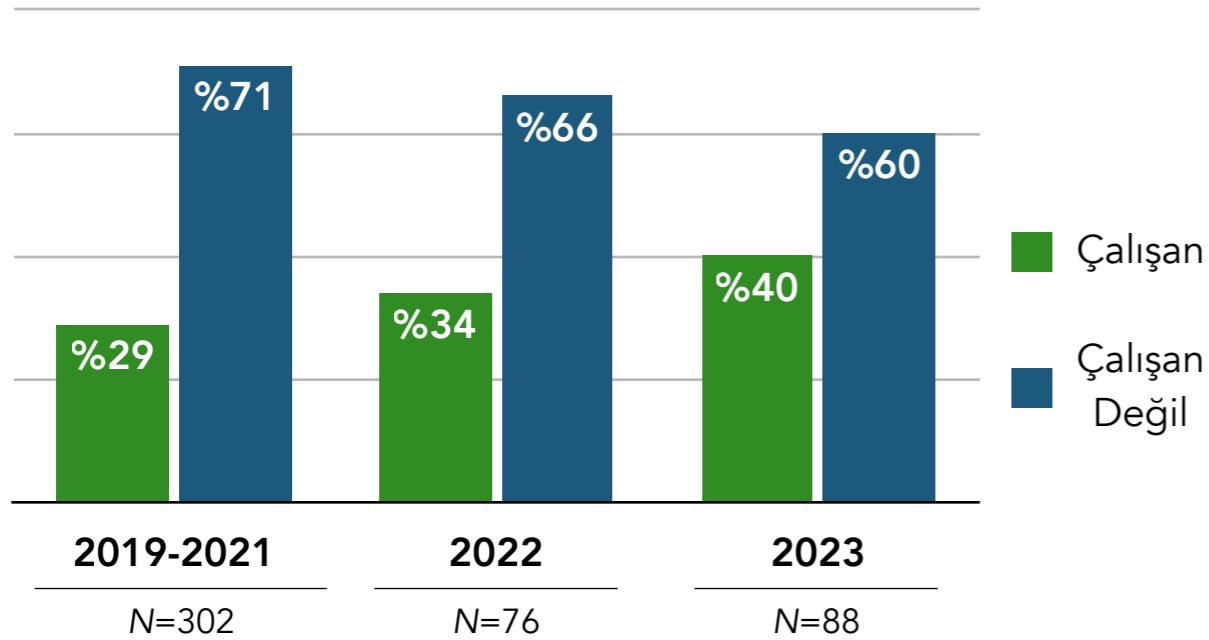

ÇALIŞAN ROLÜ

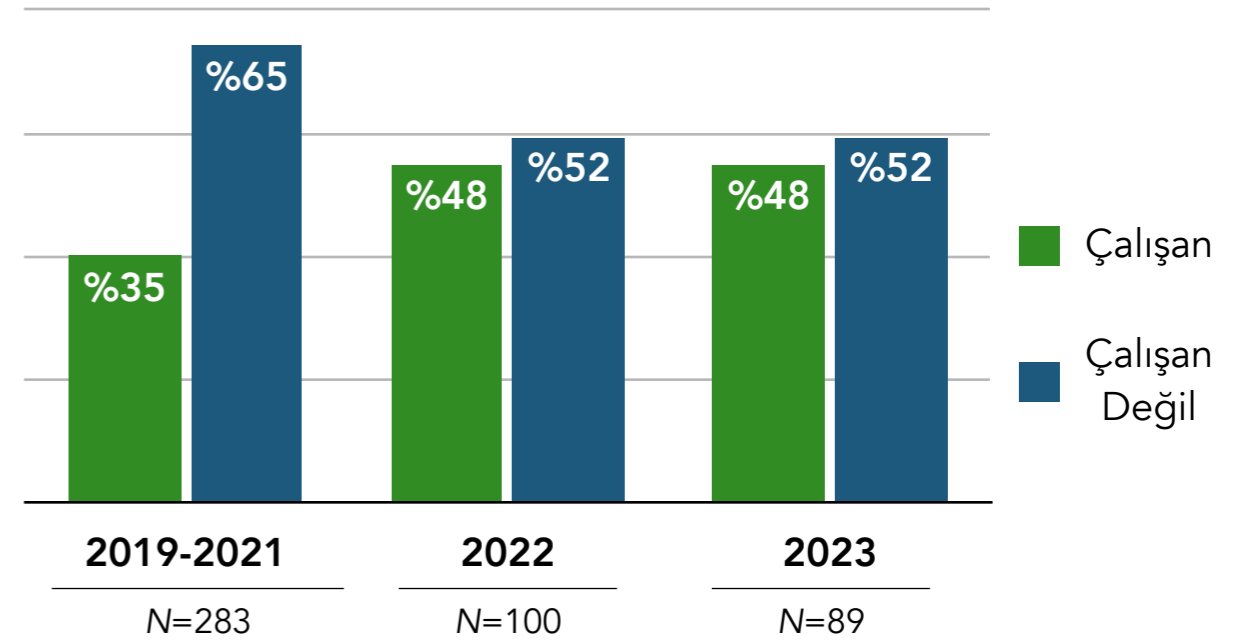
2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında **çalışan rolünde gösterilen kadın ana karakterler geçtiğimiz sene ortalamasının üzerinde (%40).**

Çalışan erkek ana karakter temsillerinde ise değişim gözlemlenmiyor.

2023 Effie TV Reklamlarında Kadın Ana Karakterin Çalışan Rolü

2023 Effie TV Reklamlarında Erkek Ana Karakterin Çalışan Rolü

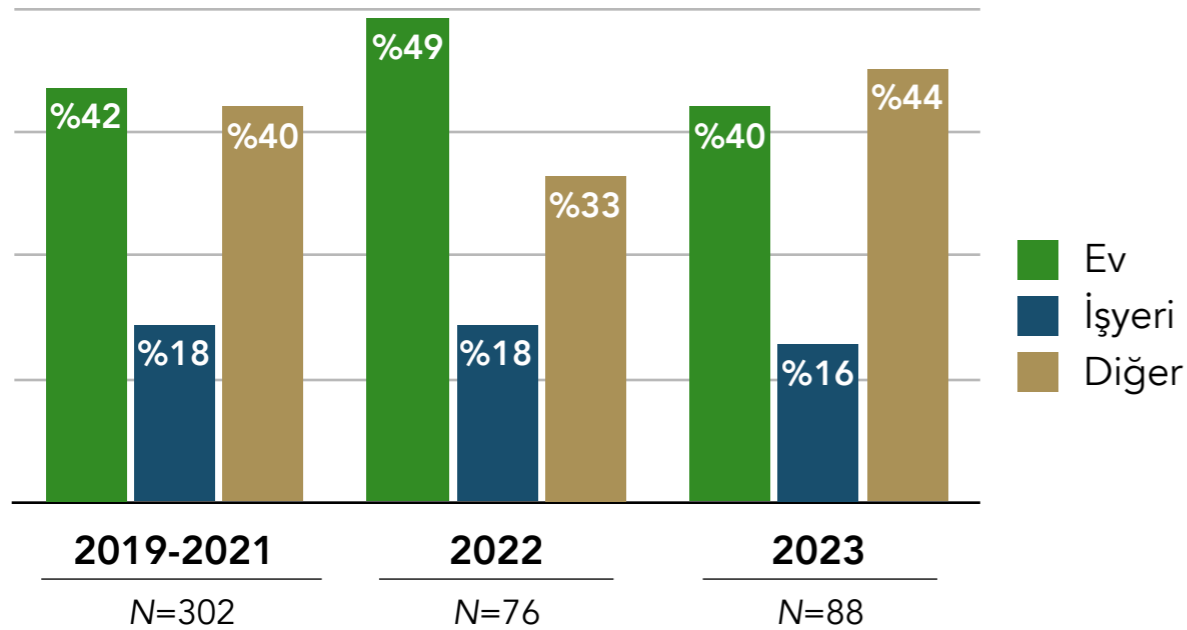

BASKIN ORTAM

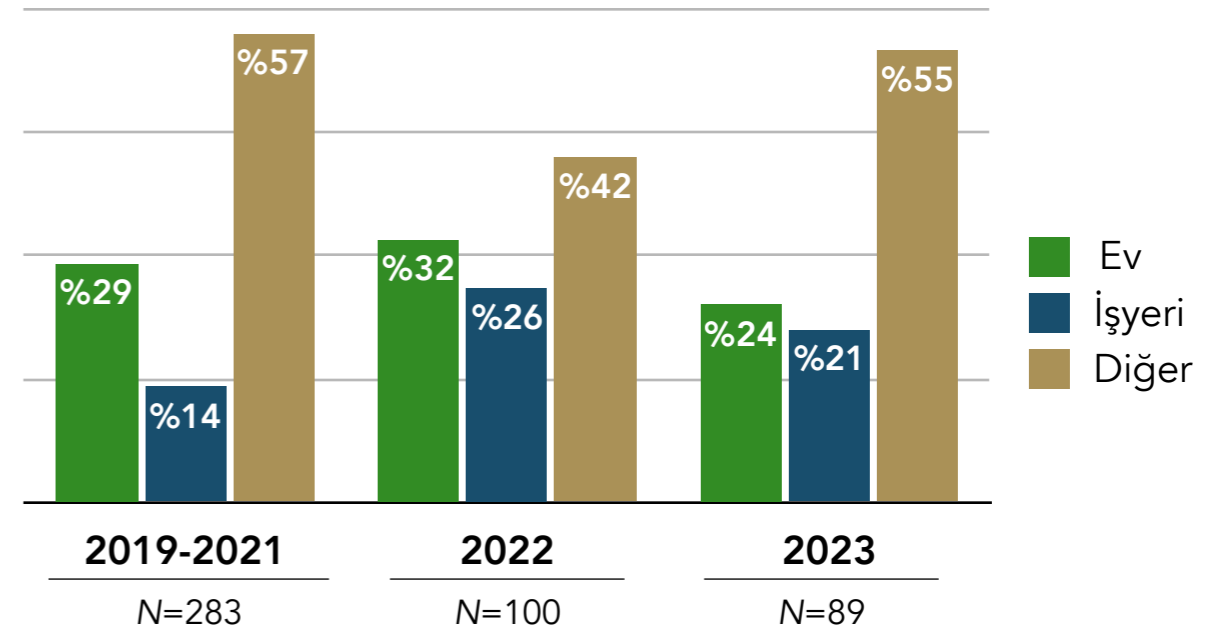
2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında, **evde gösterilen kadın ana karakterlerin oranı bir önceki senenin altında.**

Diğer yandan, ev ve iş dışındaki ortamlarda (kapalı mekanlar, açık hava, hareket halindeki araçlar, vb.) resmedilen kadın ana karakterlerin oranının geçmişe kıyasla daha yüksek olduğu görülüyor. Erkek ana karakterlerde de benzer bir trend gözlemleniyor.

2023 Effie TV Reklamlarında Kadın Ana Karakterin Baskın Ortamı

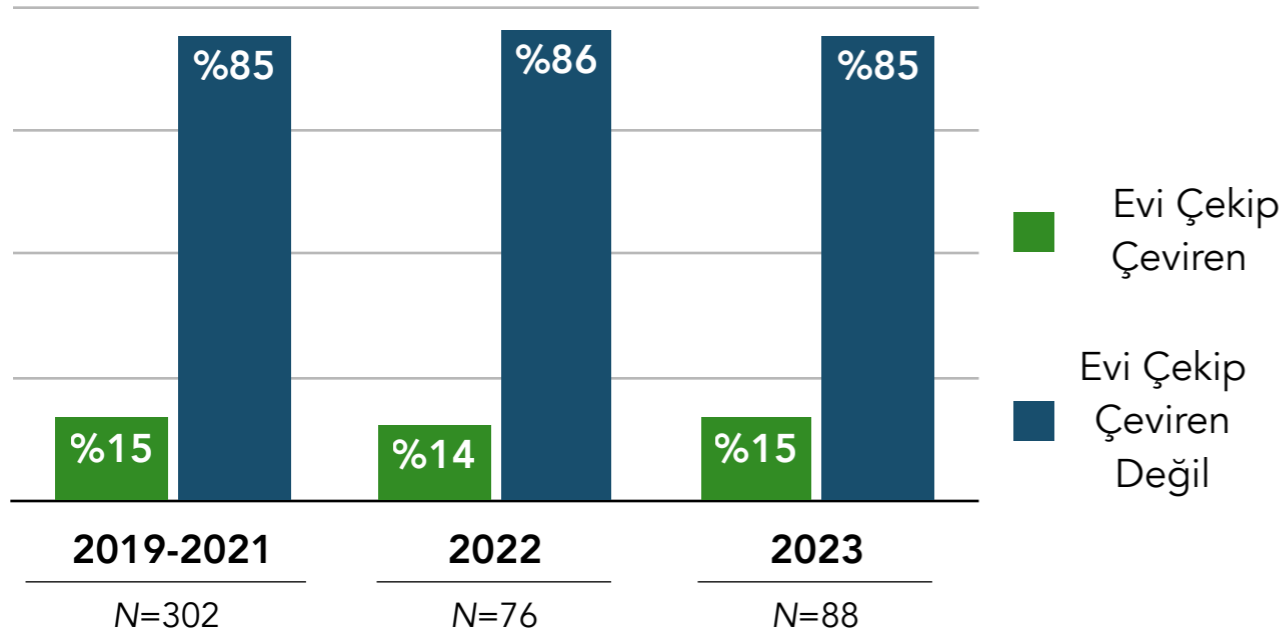
2023 Effie TV Reklamlarında Erkek Ana Karakterin Baskın Ortamı

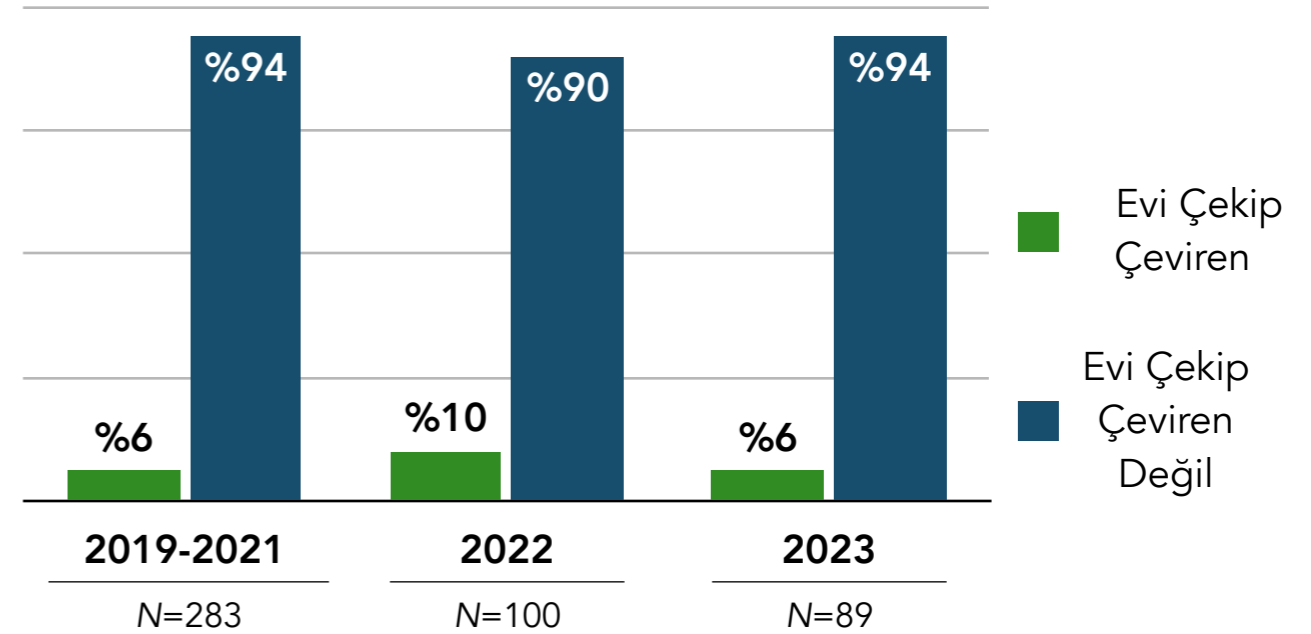
EVİ ÇEKİP ÇEVİREN ROLÜ

2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında, evi çekip çeviren rolündeki (örn. temizlik yapmak, yemek pişirmek, vb.) kadın ana karakterler görünürliğünde geçmişe kıyasla anlamlı bir farklılık gözlemlenmiyor (+%1). **Evi çekip çeviren erkek ana karakterlerin oranı ise 2019-2021 düzeyinde gerçekleşti (%6).**

2023 Effie TV Reklamlarında Kadın Ana Karakterin Evi Çekip Çeviren Rolü

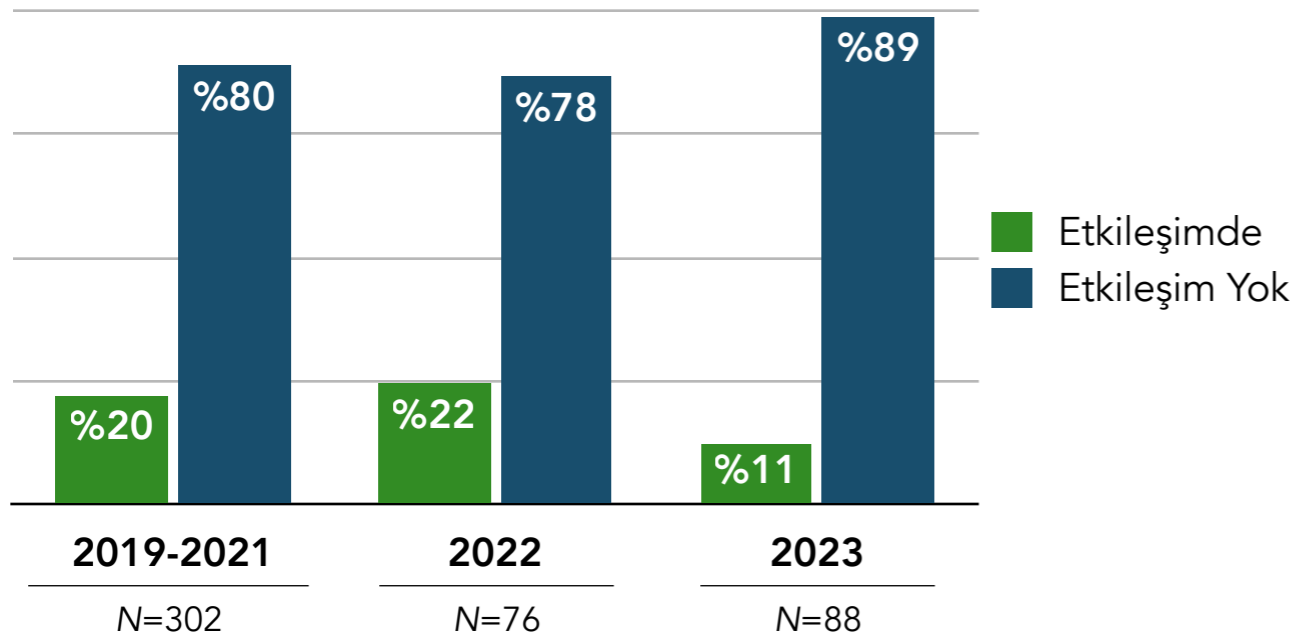
2023 Effie TV Reklamlarında Erkek Ana Karakterin Evi Çekip Çeviren Rolü

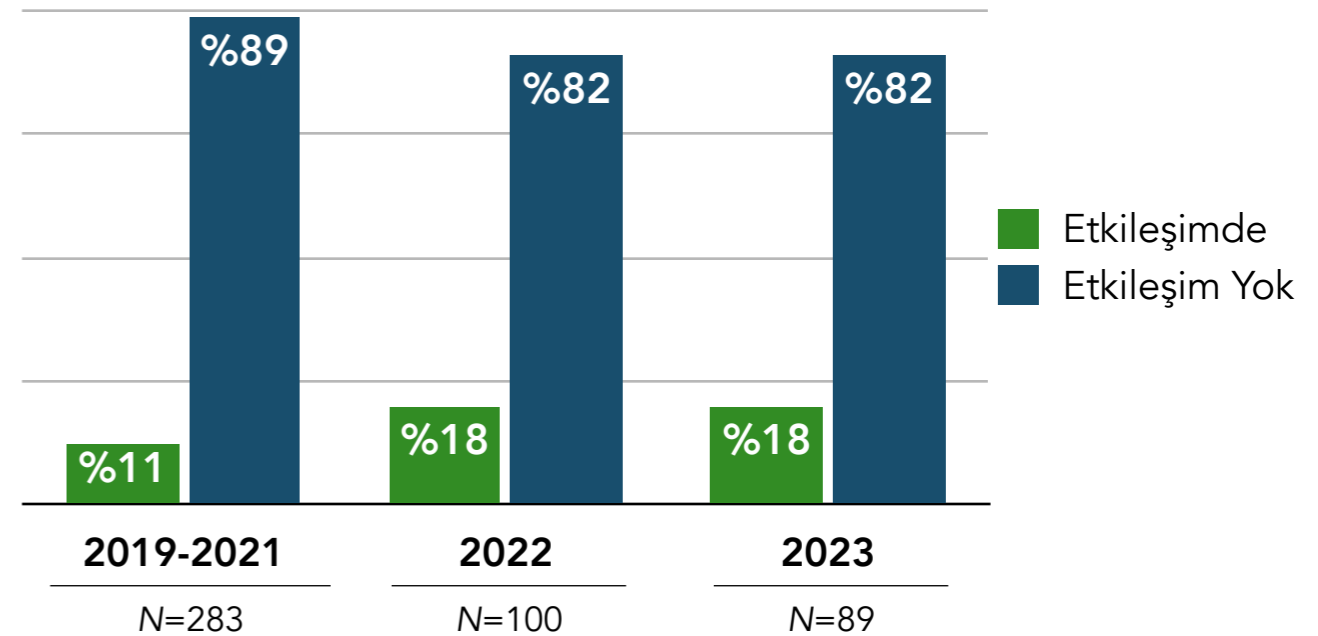
ÇOCUKLARLA ETKİLEŞİM

2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında, çocuklarla etkileşim halinde gösterilen kadın ana karakter oranı geçtiğimiz senelerin altında (%11). Erkek ana karakter oranında ise bir değişim gözlemlenmiyor.

2023 Effie TV Reklamlarında Kadın Ana Karakterin Çocuklarla Etkileşimi

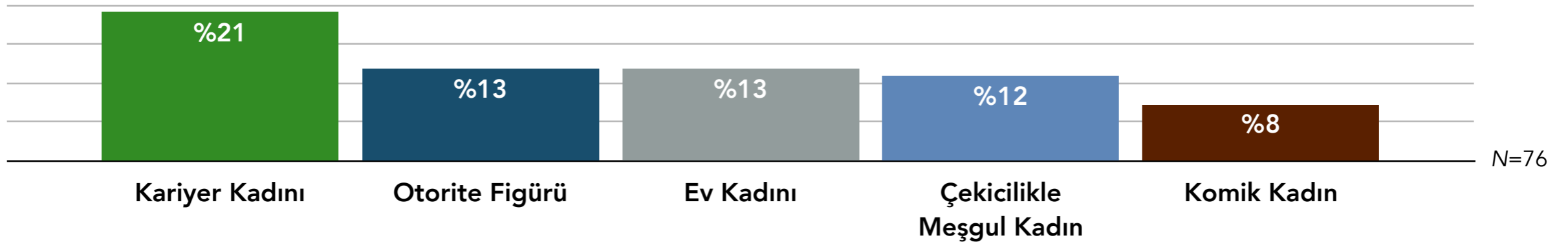
2023 Effie TV Reklamlarında Erkek Ana Karakterin Çocuklarla Etkileşimi

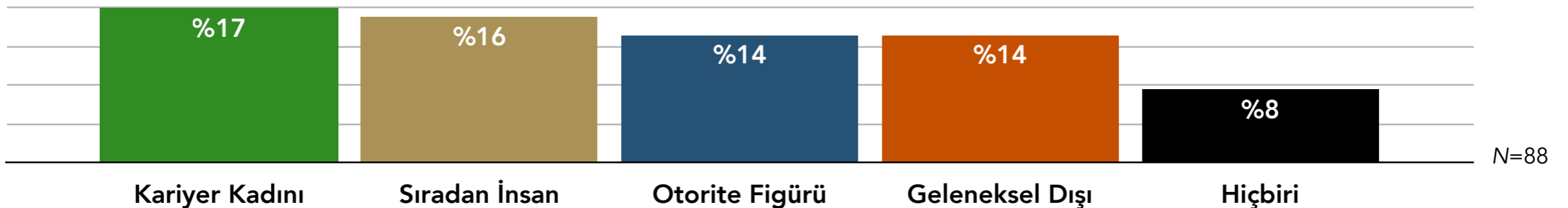
KADININ BASKIN CİNSİYET ROLÜ*

2023 Effie TV reklamlarında, kadın ana karakterler **en fazla kariyer kadını (%17)** olarak temsil edilmeye devam ediyor. Geçtiğimiz seneden farklı olarak, **geleneksel dışı kadınlar (%14) ilk 5 temsil arasında**. Geleneksel olmayan aktivitelerde bulunan (örn. araba satın almak, kredi çekmek, vb.) kadın temsilleri bu kategoride değerlendiriliyor. Ayrıca, **varolan hiçbir cinsiyet rolünü yansıtmayan kadınların (%8) görünürlük kazanması ise reklamlardaki kadın temsillerinin çeşitlendiğine işaret ediyor**.

2022 Effie TV Reklamlarında Kadın Ana Karakterin Baskın Cinsiyet Rolü

2023 Effie TV Reklamlarında Kadın Ana Karakterin Baskın Cinsiyet Rolü

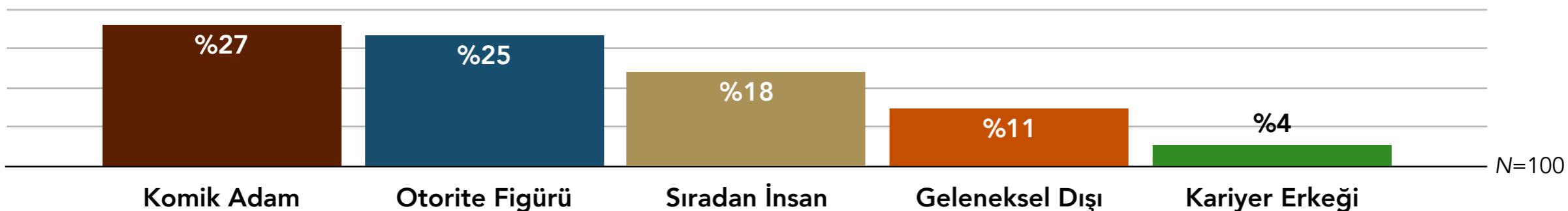

*En fazla temsiliyete sahip ilk 5 baskın cinsiyet rolü raporlanmıştır.

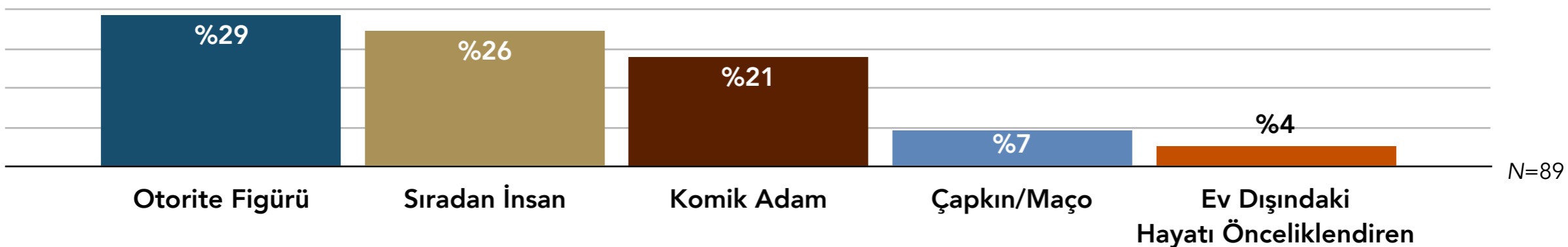
ERKEĞİN BASKIN CİNSİYET ROLÜ*

2023 Effie TV reklamlarında, erkek ana karakterlerin geleneksel rollerde temsil edilmeye devam ettiği görülüyor. **En yüksek oranda otorite figürü erkekler (%29) görünürlük kazanıyor.** Bebekle ilgilenmek, bulaşık yıkamak, vb. geleneksel dışı rollerdeki erkek temsilleri bu senenin ilk 5'i arasında yer almıyor. Diğer yandan, ev dışındaki hayatı ve aktiviteleri önceliklendiren erkek karakterler en fazla görünürlüğe sahip tasvirler arasında.

2022 Effie TV Reklamlarında Erkek Ana Karakterin Baskın Cinsiyet Rolü

2023 Effie TV Reklamlarında Erkek Ana Karakterin Baskın Cinsiyet Rolü

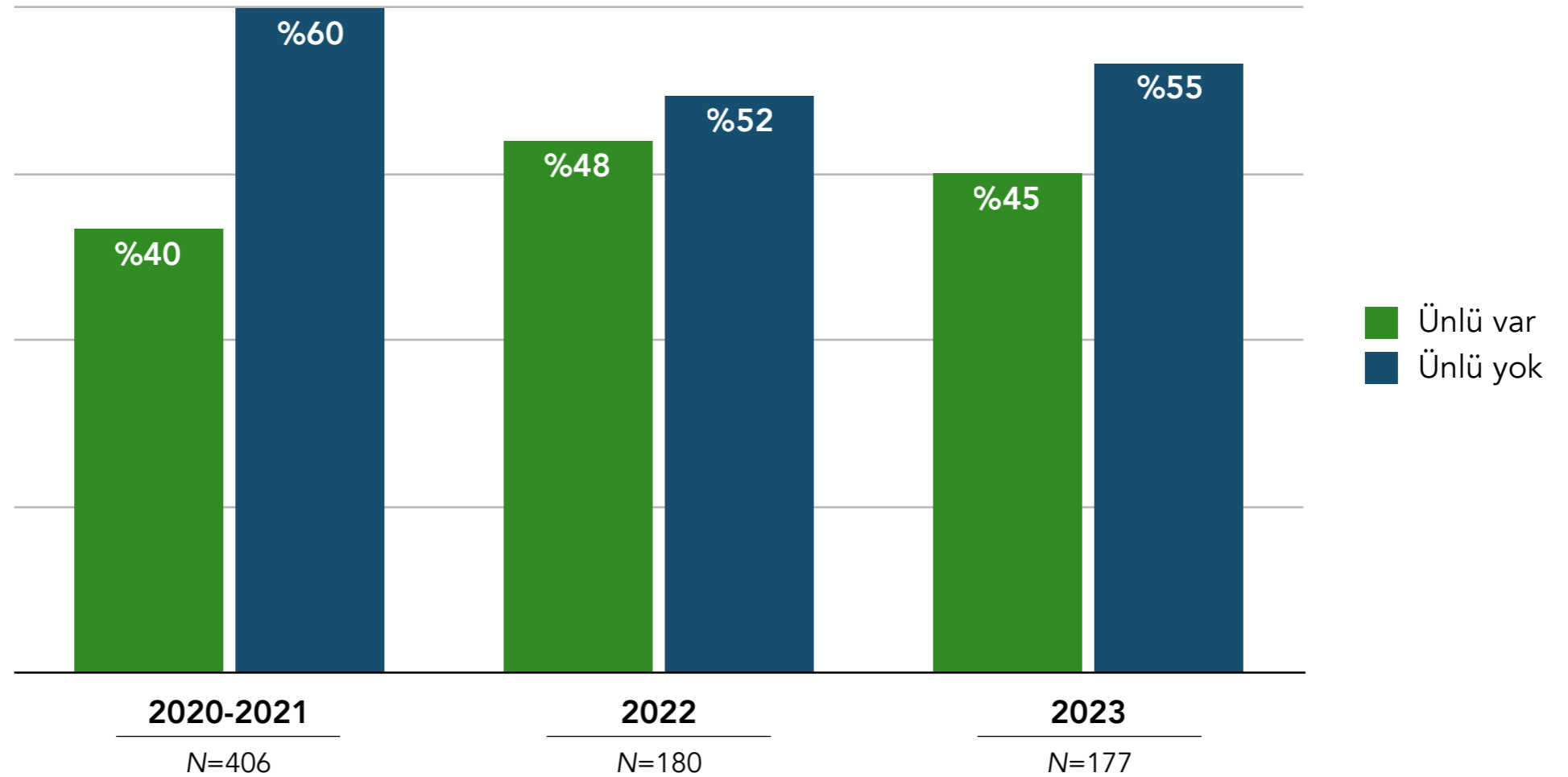
*En fazla temsiliyete sahip ilk 5 baskın cinsiyet rolü raporlanmıştır.

Effie 2023 TV Reklamlarında Ünlü Kullanımı

ÜNLÜ KULLANIMI

2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında ünlü kullanım oranının geçtiğimiz seneye yakın olduğu görülüyor (%45).

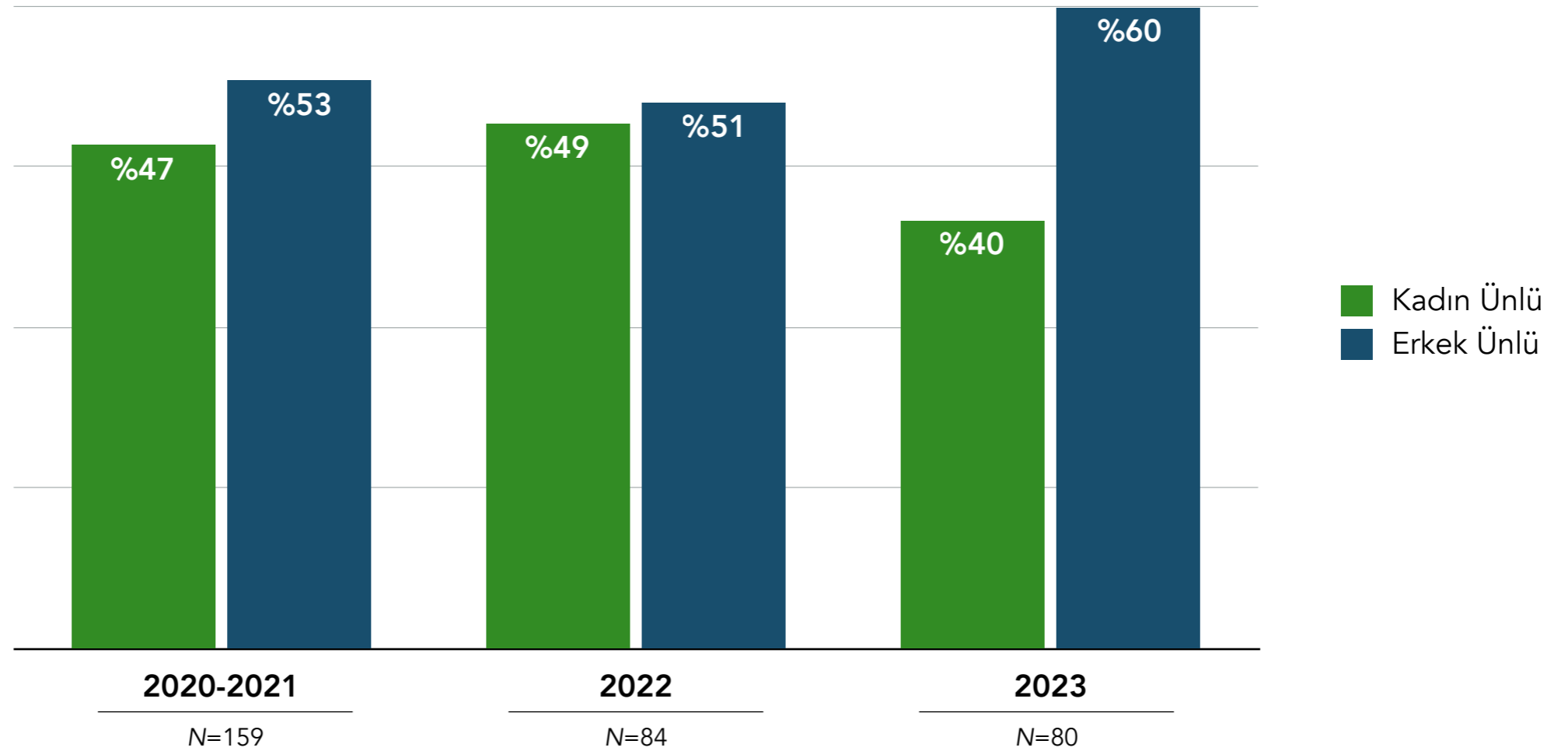
2023 Effie TV Reklamlarında Ünlü Kullanımı

ÜNLÜ KULLANIMI

2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında, **kadın ünlü kullanım oranı geçen senenin altında (-%9).**

Ünlü Kullanılan 2023 Effie TV Reklamlarında Ana Karakter Cinsiyet Dağılımı

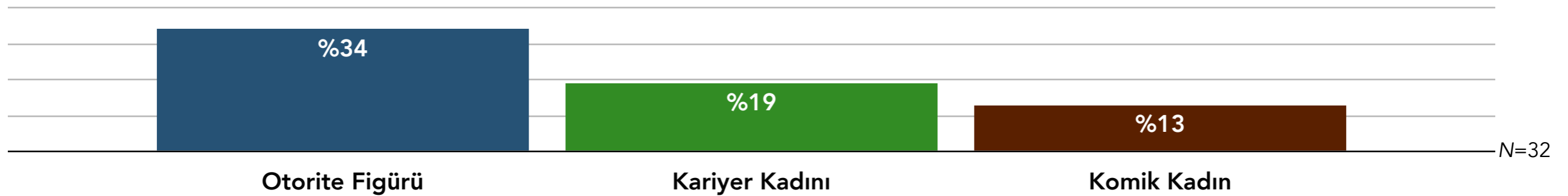

ÜNLÜNÜN BASKIN CİNSİYET ROLÜ*

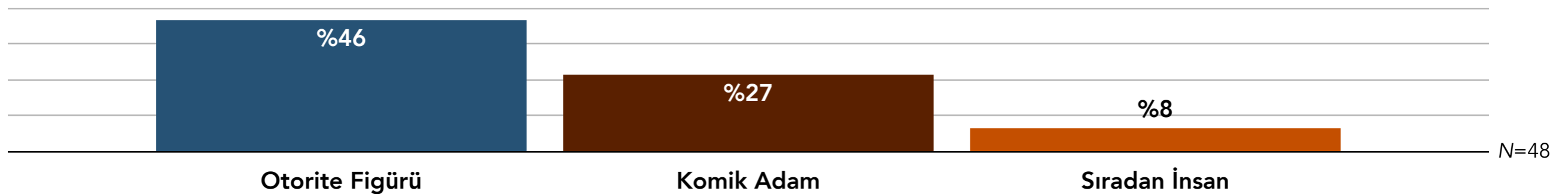
2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarında, **kadın ünlüler en fazla otorite figürü (%34) ve kariyer kadını (19%)** rollerinde gösteriliyor.

Erkek ünlüler ise otorite figürü (%46) ve komik adam (%27) olarak resmediliyor.

2023 Effie TV Reklamlarında Kadın Ünlünün Baskın Cinsiyet Rolü

2023 Effie TV Reklamlarında Erkek Ünlünün Baskın Cinsiyet Rolü

*En fazla temsiliyete sahip ilk 3 baskın cinsiyet rolü raporlanmıştır.

SONUÇ

1. 2023 Effie ödüllü ve finalist TV reklamlarındaki ana karakterlerde kadın ve erkek dağılımı eşit olarak gerçekleşti. Geleneksel olarak erkeklerle özdeşleştirilen banka&finans kategorisinde kadın ana karakter görünürlüğü %60'a ulaştı. Telekomünikasyon ve otomotiv reklamlarında da benzer şekilde bir ivmenin yakalanması önem taşıyor.
2. 2023 Effie TV reklamlarında ağırlıklı erkek dışses kullanımı (%60) devam ederken kadın dışses kullanımında geçen seneki oranın korunduğu görüldü (%37).
3. Reklam jinglelerinde kadın sesi ağırlığı devam ediyor. 2023 Effie Tv reklamlarında sadece kadın sesinin kullanıldığı jingle oranı %65.
4. 2023 Effie TV reklamlarının çoğunluğunda kadın ana karakterler 20'li yaşlarında resmediliyor (%63). 50 yaş ve üstü kadın ana karakterler ise reklamlarda yok denecek kadar az (%1). Sonuçlar, reklamlardaki kadın temsillerinde yaş ayrımcılığının varlığına işaret ediyor.
5. Her 4 reklamdan 1'inde ileri yaş karakterler görülüyor. Engeli olan karakterlerin oranı ise %2.

SONUÇ

6. Büyük beden tipine sahip kadın ana karakterler erkeklerin 10'da 1'i düzeyinde (%2) ve kadın temsillerindeki sınırlı beden çeşitliliğini yansıtıyor.
- 7.Çalışan rolündeki kadın ana karakterlerin oranı 2022 Effie TV reklamlarının üzerinde gerçekleşerek 2023'te %40'a ulaştı. Bu bağlamda, reklamlardaki çalışan kadın temsilleri Türkiye'de kadınların istihdama katılım (%36,6) ve istihdam (%32,4) oranının da üzerinde (TÜİK Ocak 2024).
8. 2023 Effie TV reklamlarındaki kadın ana karakterler çoğunlukla ilerici rollerde temsil ediliyor: Kariyer kadınları (%17), otorite figürü kadınlar (%14), geleneksel dışı rollerdeki kadınlar (%14). Ayrıca, tanımlar içinde yer alan hiçbir cinsiyet rolüne uymayan kadınların oranı %8. Bu da Effie TV reklamlarında kadın temsillerindeki çeşitliliğin göstergelerinden biri olarak görülebilir.
9. Erkek ana karakterler ise ağırlıklı olarak geleneksel rollerde gösteriliyor: Otorite figürü (%29), komik adam (%21), çapkın/maço (%7).

#EfficToplumsalCinsiyetEşitliđiKarnesi2023
#EFFIETCE2023

